

PIVOT^{4A}

LEARNER'S MATERIAL

IKALAWANG MARKAHAN

Araling Panlipunan

G5

DepEd CALABARZON
Curriculum and Learning Management Division

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
Hindi Ipinagbibili

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayumpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot ng Kagawaran.

Ang modyul na ito ay masusing sinuri at niribisa ayon sa pamantayan ng DepEd Regional Office 4A at ng Curriculum and Learning Management Division CALABARZON. Ang bawat bahagi ay tiniyak na walang nilabag sa mga panuntunan na isinasaad ng Intellectual Property Rights (IPR) para sa karapatang pampagkatuto.

Mga Tagasuri

PIVOT 4A Learner's Material
Ikalawang Markahan
Unang Edisyon, 2020

Araling Panlipunan Ikalimang Baitang

Job S. Zape, Jr.
PIVOT 4A Instructional Design & Development Lead

Leonardo C. Cargullo
Content Creator & Writer

Jaypee E. Lopo & Leonardo C. Cargullo
Internal Reviewer & Editor

Ephraim L. Gibas & Sonny Bhoy Flores
Layout Artist & Illustrator

John Albert A. Rico & Melanie Mae N. Moreno
Graphic Artist & Cover Designer

Ephraim L. Gibas
IT & Logistics

Earvin Pelagio, Komisyon sa Wikang Filipino
External Reviewer & Language Editor

Inilathala ng: Kagawaran ng Edukasyon Rehiyon 4A CALABARZON
Patnugot: Wilfredo E. Cabral
Pangalawang Patnugot: Ruth L. Fuentes

PIVOT 4A CALABARZON AP G5

Gabay sa Paggamit ng PIVOT 4A Learner's Material

Para sa Tagapagpadaloy

Ang modyul na ito ay inihanda upang makatulong sa ating mga mag-aaral na madaling matutuhan ang mga aralin sa asignaturang **Araling Panlipunan**. Ang mga bahaging nakapaloob dito ay sinigurong naaayon sa mga ibinigay na layunin.

Hinihiling ang iyong paggabay sa ating mga mag-aaral para sa paggamit nito. Malaki ang iyong maitutulong sa pag-unlad nila sa pagpapakita ng kakayahang may tiwala sa sarili na kanilang magiging gabay sa mga sumusunod na aralin.

Salamat sa iyo!

Para sa Mag-aaral

Ang modyul na ito ay ginawa bilang sagot sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong mabigyan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anomang marka o sulat ang anomang bahagi nito. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga gawain sa pagkatuto.
2. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat gawain.
3. Maging tapat sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
4. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
5. Punan ang **PIVOT Assessment Card for Learners** sa pahina 38 sa pamamagitan ng akmaing simbolo sa iyong Lebel ng Performans pagkatapos ng bawat gawain.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagpadaloy kung tapos nang sagutin ang lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang iyong guro o tagapagpadaloy. Maaari ka ring humingi ng tulong sa iyong magulang o taga pag-alaga, o sinomang mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami na sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakukuha ka ng malalim na pang-unawa. Kaya mo ito!

Mga Bahagi ng PIVOT 4A Modyul

	K to 12 Learning Delivery Process	Nilalaman
Panimula (Introduction)	Alamin	Ang bahaging ito ay naglalahad ng MELC at ninanais na resulta ng pagkatuto para sa araw o linggo, layunin ng aralin, pangunahing nilalaman at mga kaugnay na halimbawa para makita ng mag-aaral ang sariling kaalaman tungkol sa nilalaman at kasanayang kailangan para sa aralin.
	Suriin	
Pagpapaunlad (Development)	Subukin	Ang bahaging ito ay nagtataglay ng mga aktibidad, gawain at nilalaman na mahalaga at kawili-wili sa mag-aaral. Ang karamihan sa mga gawain ay umiinog sa mga konseptong magpapaunlad at magpapahusay ng mga kasanayan sa MELC. Layunin nito na makita o matukoy ng mag-aaral ang alam niya, hindi pa niya alam at ano pa ang gusto niyang malaman at matutuhan.
	Tuklasin	
	Pagyamanin	
Pakikipagpalihan (Engagement)	Isagawa	Ang bahaging ito ay nagbibigay ng pagkakataon sa mag-aaral na makisali sa iba't ibang gawain at oportunidad sa pagbuo ng kanilang mga Knowledge Skills at Attitudes (KSA) upang makahulugang mapag-ugnay-ugnay ang kaniyang mga natutuhan pagkatapos ng mga gawain sa Pagpapaunlad o D. Inilalantad ng bahaging ito sa mag-aaral ang totoong sitwasyon/gawain sa buhay na magpapasidhi ng kaniyang interes upang matugunan ang inaasahan, gawing kasiya-siya ang kaniyang pagganap o lumikha ng isang produkto o gawain upang ganap niyang maunawaan ang mga kasanayan at konsepto.
	Linangin	
	Iangkop	
Paglalapat (Assimilation)	Isaisip	Ang bahaging ito ay maghahatid sa mag-aaral sa proseso ng pagpapakita ng mga ideya, interpretasyon, pananaw, o pagpapahalaga upang makalikha ng mga piraso ng impormasyon na magiging bahagi ng kaniyang kaalaman sa pagbibigay ng epektibong repleksiyon, pag-uugnay o paggamit sa alinmang sitwasyon o konteksto. Hinihikayat ng bahaging ito ang mag-aaral na lumikha ng mga estrukturang konseptuwal na magbibigay sa kaniya ng pagkakataong pagsama-samahin ang mga bago at dati ng natutuhan.
	Tayahin	

Ang modyul na ito ay nagtataglay ng mga pangunahing impormasyon at gabay sa pag-unawa ng mga Most Essential Learning Competencies (MELCs). Ang higit na pag-aaral ng mga nilalaman, konsepto at mga kasanayan ay maisasakatuparan sa tulong ng K to 12 Learning Materials at iba pang karagdagang kagamitan tulad ng Worktext at Textbook na ipagkakaloob ng mga paaralan at/o mga Sangay ng Kagawaran ng Edukasyon. Magagamit din ang iba pang mga paraan ng paghahatid ng kaalaman tulad ng Radio-based at TV-based Instructions o RBI at TVI.

Kahulugan ng Kolonyalismo, mga Dahilan at Layunin ng Kolonyalismong Espanyol

I

Aralin

Naitanong mo na ba sa iyong sarili kung ano ang naging buhay noon ng ating mga ninuno? May pagkakatulad kaya ang mga bagay na tinatamasa nila noon sa nararanasan natin ngayon lalo na pagkakamit ng kalayaan?

Maraming pangyayari ang naganap sa kasaysayan ng Pilipinas na nagpatibay at nagpatatag sa ating bansa ngayon tulad ng masakop ang Pilipinas ng iba't ibang bansa sa pangunguna ng bansang Espanya.

Isa si Ferdinand Magellan ang nagsagawa ng ekspedisyon. Nakatuklasan niya ang rutang patungong Silangan sa pamamagitan ng paglalayag pakanluran. Ang pagkakatuklas niya ang naghantong upang matunton ang maliliit na pulo sa ating bansa.

Sa araling na ito, inaasahang matatalakay mo ang kahulugan ng kolonyalismo at ang konteksto nito kaugnay sa pananakop ng Espanya sa Pilipinas at maipapaliwanag ang mga dahilan at layunin ng kolonyalismong Espanyol, at maipaliliwanag ang mga dahilan at layunin ng kolonyalismong Espanyol.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Suriin ng mabuti ang larawan. Sagutin ang mga tanong sa ibaba.

1. Ano kayang pangyayari ang naganap sa Europa noong panahong 1300 hanggang 1500? _____
2. Sino ang unang dayuhang Europeo na nakarating sa Pilipinas at nakipag-ugnayan sa mga katutubo? _____

Kolonyalismo– ay tumutukoy sa isang patakaran ng tuwirang pagkontrol ng malakas na bansa sa isang mahinang bansa. Isinasagawa ang kolonyalismo sa pamamagitan ng pagkontrol sa kalagayang pampolitika ng isang bansa, sa paninirahan sa lugar, at sa pagkontrol sa paglinang ng likas na yaman nito. Tinatawag na kolonya ang lugar o bansang tuwirang kinontrol at sinakop nito.

Ang kolonyalismo ang unang yugto ng imperyalismo ng mga Kanluranin. Ang imperyalismo ang isa sa uri ng kolonyalismo na kung saan ito ay tumutukoy sa tuwirang pananakop o pakikialam ng isang makapangyarihang bansa sa ibang lupain upang isulong ang mga pansariling interes.

Tatlong Pangunahing Layunin ng Espanya sa pagtuklas ng mga lupain

1. Ninais ng mga Espanyol na makuha ang mga kayamanang taglay ng mga masasakop na lupain.
2. Layon ng mga Espanyol na maipalaganap ang relihiyong Kristiyanismo.
3. Hangad ng mga Espanyol na makamit ang karangalan at kapangyarihan bilang nangungunang bansa sa paggalugad ng mga bagong lupain.

Dahilan ng Espanya sa Pananakop sa Pilipinas

1. Misyong manakop ng mga lupain
2. Makatuklas ng bagong ruta patungong Silangan

Ang pagsagawa ng kolonyalismo sa daigdig ay naging paraan na rin ng pagkakasuklas ng mga lupain noong ika-15 hanggang ika-17 na siglo, tinawag itong Panahon ng Paggalugad at Pagtuklas. Dahil dito, maraming bansa sa Europa ang naging aktibo sa paglalayag at nagtungo sa mga hindi pa narating na bahagi ng daigdig.

Noong 1519 ay nagsimula ang ekspedisyon ni Ferdinand Magellan, isang Portuguese na kawal, na pinondohan ng Espanya sa ilalim ng pamamahala ni Haring Carlos V.

Itinuturing na isa sa pinakamatagumpay na paglalayag ni Magellan noong Panahon ng Paggalugad at Pagtuklas. Pinamunuan niya ang maambisyong ekspedisyon na naghanap ng bagong ruta patungong Moluccas Islands na kilala rin bilang **Spice Islands**. Sa ilalim ng watawat ng Espanya ay nais niyang ipagpatuloy ang paghahanap ng ruta pakanluran tungo sa Silangan. Natagpuan niya ang Silangang baybayin ng Timog Amerika o ang bansang Brazil sa kasalukuyan, isang makitid na daanan ng tubig na tinatawag na **Strait of Magellan** bilang parangal sa kaniya.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Isaayos ang mga salita upang makabuo ng tamang konsepto. Gawing gabay ang sumusunod na tanong at pumili sa talaan.

⇒ Ano ang kahulugan ng kolonyalismo?

⇒ Ano ang nakapaloob sa salitang kolonyalismo?

Ang _____ ay isang _____ napasailalim ng _____ ng ibang bansa. Ipinatutupad nila ang kanilang _____ at _____ tulad ng _____ nila sa sariling bansa.

pamamahala
bansang

mithiin
layunin

pagpapatupad
kolonyalismo

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Tuklasin sa pamamagitan ng pagtingin sa larawan. Ito ay mga layunin ng dayuhan upang mapasok o maangkin ang isang teritoryo.

K _ L _ N _ S _ S Y O _

K R _ S T _ Y A N _ S _ M _

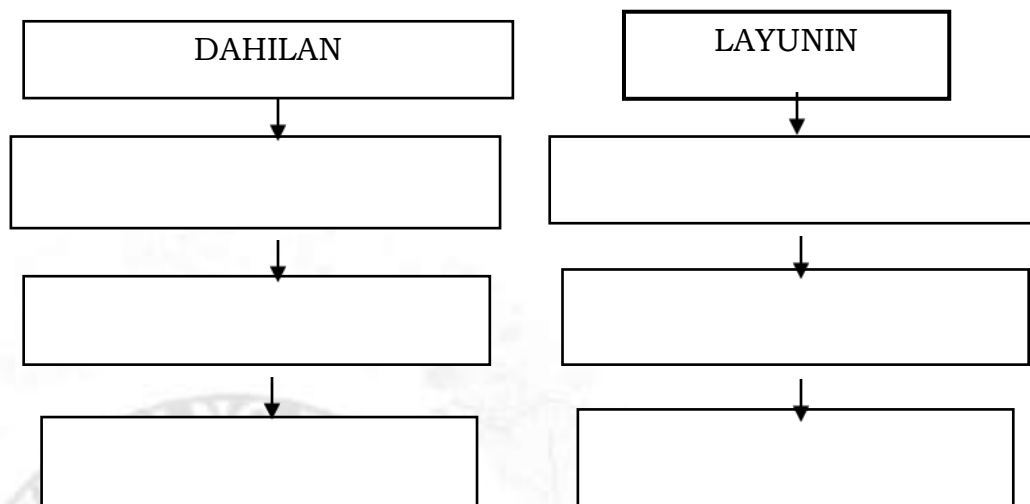
Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Basahin ang teksto sa ibaba. Tuklasin at ibigay ang mga kasagutan sa bawat kasunod na mga tanong. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Ang eksplorasyon ng mga Espanyol ay pinangunahan ng nabigador na Portuges na si Ferdinand Magellan. Inilunsad ang ekspedisyong ni Magellan patungong silangan sa ilalim ng bandila ng Espanya noong 1519. Makasaysayan ang paglalayag ni Magellan dahil sa mga sumusunod na dahilan : una , napatunayan ng ekspedisyong na maaaring marating ang Silangan sa paglalayag pakanluran , pangalawa , napatunayan na ang mundo ay bilog , at pangatlo , nagbigay- daan ito sa pagkakatuksa ng maraming lupain , kabilang ang Pilipinas.

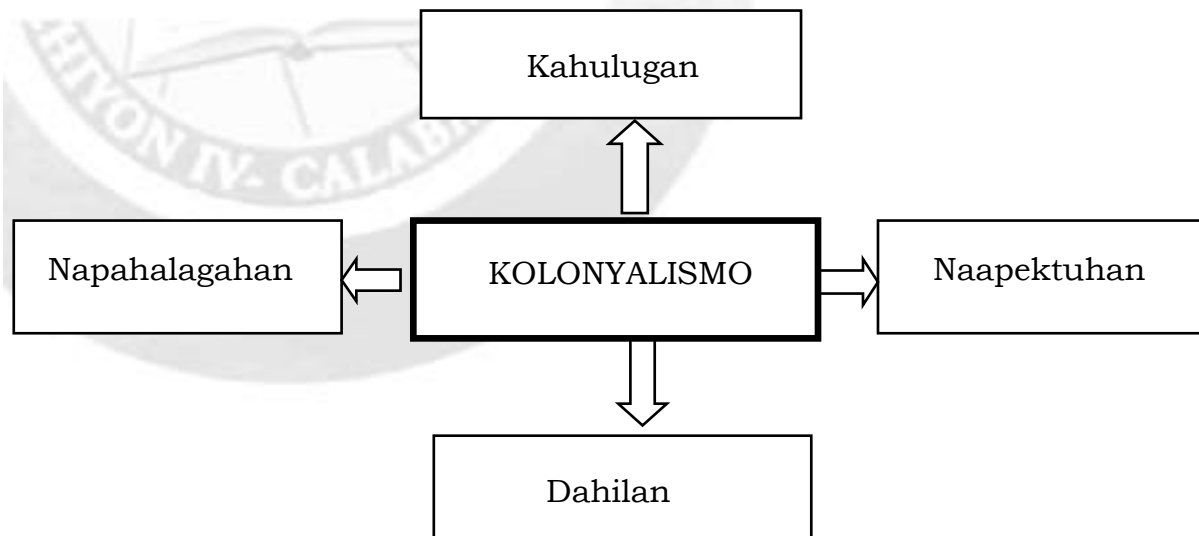
Nabigo si Magellan at ang sumunod pang mga ekspedisyong na masakop ang Pilipinas. Datapwat noong 1563 , nagtagumpay si Miguel Lopez de Legaspi na maitatag ang pamahalaan ng Espanya sa bansa. Siya ang hinirang ng Haring Felipe bilang gobernador – heneral upang pamahalaan ang kolonya. Na binigyan ni Ruy Lopez d Villalobos ng pangalang “ Las Islas Filipinas “ bilang parangal kay Haring Felipe II ng Espanya . Dalawang pangunahing epekto ang naitalang bunga ng pananakop ng mga Espanyol sa bansa . Una , nahikayat sa relihiyong Katoliko Romano ang halos buong bansa. Pangalawa . nabuo sa lipunang Pilipino ang sektor ng mga elitistang may-ari ng malalaking lupain na hanggang sa kasalukuyang panahon ay nagtatamasa ng kaginhawahan dulot ng lumang yaman.

1. Ano ang ibig sabihin ng kolonya ?
2. Sino ang nakarating dito sa Pilipinas
3. Paano siya nakarating sa bansa?
4. Ano ang napatunayan ni Magellan sa kanyang paglalayag ?
5. Nagtagumpay ba si Magellan sa pananakop sa Pilipinas?
6. Sino ang nagtagumpay na maitatag ang pamahalaan ng Espanya sa bansa ?
7. Sino si Miguel Lopez de Legaspi ?
8. Ano ang pangalang ibinigay ni Ruy Lopez de Villalobos ?
9. Bakit mahirap para sa isang bansa ang maging kolonya?
10. Kung ikaw ay buhay na ng panahon ng pananakop , kaya mo bang tiisin ang kanilang paraan ng pamamahala ? Bakit ?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Punan ng datos ang tsart. Isulat sa sagutang papel ang mga dahilan at layunin ng Kolonyalismong Espanyol.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Punan ang kahon ng mga sagot upang mabuo ng concept map ng kolonyalismo. Isulat sa sagutang papel ang sagot.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Pumili ng isa sa mga gawain upang maipakita ang iyong saloobin o reaksiyon sa mga dahilan ng layunin ng kolonyang Espanyol.

- A. Paggawa ng Sanaysay
- B. Paggawa ng isang awit
- C. Paggawa ng Poster
- D. Paggawa ng Komik Strip

Gawain sa Pagkatuto Bilang 8: Piliin sa mga sumusunod ang nagsasaad ng tungkol sa kolonyalismo. Isulat ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel.

- A. Ang eksplorasyon ay ang pagtuklas ng bagong lupain na may layuning pamahalaan at ariin ito.
- B. Napatunayan sa ekspedisyon ni Magellan na ang mundo ay bilog at nagiging daan upang makatuklas ng bagong lupain.
- C. Maunlad ang ekonomiya ng bansang Espanya .
- D. Nahikayat ang mga tao sa relihiyong Katoliko Romano.
- E. Binigyan ni Ruy Lopez de Villalobos ng pangalang “Filipinas las Islas” ang ating bansa.
- F. Naakit ang bansang Espanya sa yaman at kapangyarihang makakamit mula sa mga kolonya sa ibang lupain.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 9: Lagyan ng tsek (✓) kung ang sinasaad sa ibaba ay sa layunin at dahilan ng kolonyalismo at ekis (x) naman kung hindi. Isulat ang tamang sagot sa iyong sagutang papel.

- ___ 1. Paggamit ng likas na yaman ng bansang ginawang kolonyal.
- ___ 2. Pagtatayo ng base militar na magpapalakas sa sandatahan.
- ___ 3. Pagbibigay ng edukasyon sa bansang ginawang kolonya.
- ___ 4. Pagbibigay ng libreng produkto sa bansang ginawang kolonya.
- ___ 5. Pagpapalawak ng relihiyon sa bansang ginawang kolonya.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 10: Piliin sa talaan ang ibig sabihin at dahilan ng kolonyalismo. Lagyan ng tsek(✓) kung tumutukoy ito sa layunin ng kolonyalismo, at ekis (x) naman kung hindi.

- ___ 1. pagsamantalahan ang yaman ng bansa
- ___ 2. palawakin ang kanilang nasasakupan
- ___ 3. paghahangad ng kapangyarihan
- ___ 4. pagkakaisa
- ___ 5. paghahangad ng kapayapaan

- Ang kolonyalismo ay isang bansang napasailalim ng pamamahala ng ibang bansa. Ipinatutupad nila ang kanilang mithiin at layunin tulad ng pagpapatupad nila sa sariling bansa.
- Ang Kolonyalismo ay ang tuwirang pananakop ng isang bansa sa iba pang bansa upang mapagsamantalahan ang yaman nito o makuha nito ang iba pang pangangailangan.
- Ang mga dahilan ng Espanya sa pananakop sa Pilipinas:
 - 1. Misyong manakop ng mga lupain
 - 2. Makatuklas ng bagong ruta patungong Silangan
 - 3. Bahagi na rin ng pagkakatatuklas ng mga lupain noong ika-15 hanggang ika-16 na siglo.
- May tatlong layunin ang Espanya sa Pananakop sa Pilipinas:
 - 1. (God) Kristiyanismo — bahagi ng kanilang misyon sa pananakop ng mga lupain ang pagpapalaganap ng katolisismo.
 - 2. (Gold) Kayamanan — itinuturing na kayamanan ang mga lupaing nasakop sapagkat napakikinabangan nila ang yamang tao at kalikasan nito.
 - 3.(Glory) Karangalan— itinuturing na karangalan ng mga mananakop ng bansa ang pagkakaroon ng kolonya o mga sa kop na lupain.

Pagsasailalim ng Katutubong Populasyon sa Kapangyarihan ng Espanya

I

Aralin

Sa matagumpay na pagkakatatag ng kolonyang Espanyol sa Pilipinas sa pamumuno ni Miguel Lopez de Legaspi noong 1565, nagsimulang magbago ang kinagisnang pamumuhay ng mga katutubong Pilipino na napasailalaim sa kapangyarihang Espanyol. Sinasabing malaki ang papel na ginampanan ng simbahan o relihiyong dala ng mga mananakop sa tagumpay ng kolonyalismo. Gayundin, nagpatupad ng iba't ibang patakaran ang pamahalaang Espanyol upang maging mas epektibo ang kolonyalismo. Gayunpaman, mayroon namang mga katututubo na hindi nasakop at naipagpatuloy ang kanilang paraan ng pamumuhay.

Isang malaking hamon ang kinaharap ng mga katutubo bunsod ng kolonyalismong Espanyol. Nagpatupad ng iba't ibang pamamaraan ang mga Espanyol upang maging matagumpay ang pananakop gaya ng Kristiyanisasyon, reduccion, tributo, encomienda, at sapilitang paggawa. Malaki ang naging epekto ng mga patakarang ito sa pamumuhay ng mga katutubo. Bagama't instrumento ang mga ito sa pagsakop sa Pilipinas.

Sa araling ito, inaaasahang masusuri mo ang mga paraan ng pagsasailalim ng katutubong populasyon sa kapangyarihan ng Espanya sa pamamagitan ng pwersang military at kristiyanisasyon.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Basahin at unawain ang mga pangungusap. Isulat ang **FACT** kung may katotohanan at **BLUFF** kung walang katotohanan. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

- _____ 1. Isa sa layunin ng pagsakop ng mga Espanyol sa Pilipinas ay palaganapin ang Kristiyanismo.
- _____ 2. Napipilitan ang mga katutubong magtrabaho upang mapaglingkuran ang mga Espanyol.
- _____ 3. Nagbabayad ng buwis ang bawat pamilya.
- _____ 4. Ang mga tapat na sundalo sa hari ng Espanya ay pinagkakalooban ng ginto.
- _____ 5. Ang mga katutubo ay sapilitang pinalipat ng tirahan sa sentro upang madaling mabinyagan.

Kristiyanisasyon

Malaki ang papel na ginampanan ng **Simbahan** sa pagpapatupad ng kolonyalismo. Bukod sa kayamanan at kapangyarihang maidudulot ng kolonya sa mananakop, isa rin sa mga layunin ng pag-iigting ng kolonyalismo ay ang pagpapalaganap ng relihiyon. Naging kapaki-pakinabang ang ideyang ito sa mga Espanyol sapagkat nagkaroon ng isang dakilang dahilan ang kolonyalismo, at ito ay ang pagtangka ng mga Espanyol na sa pamamagitan ng kolonyalismo ay maililigtas ang kaluluwa ng mga katutubo sa pamamagitan ng pagtanggap nila sa bagong relihiyon. Kaakibat nito, pilit ipinauunawa ng mga Espanyol sa mga katutubo na ang kanilang katutubong relihiyon ay hindi na dapat pang ipagpapatuloy sapagkat diumano ito ay paganismo, o pagsamba sa maraming diyos at diyosang pinaniniwalaang naninirahan sa kalikasan.

Ang Unang Misyon

Kaugnay ng pagpapalaganap ng Kristiyanismo, tiniyak ng Espanya ang pagmimisyon ng mga parayle sa kolonya. Tinawag na Kristiyanisasyon ang pagmimisyon ng mga prayle. Hinikayat ng mga prayle ang mga katutubo na tanggapin ang relihiyong Kristiyanismo. Sa pagdating ni Miguel Lopez de Legaspi noong 1565 sa Pilipinas, kasama niya ang limang paring Augustinian na pinamumunuan ni Andres de Urdaneta. Sumunod ang iba pang paring Augustinian at sa pagdagdag ng kanilang bilang, itinalaga sila sa iba-ibang lugar. Tumukoy din ng kura paroko sa bawat lugar na ito.

Unang ipinatupad ang pagmimisyon sa Cebu, kung saan unang tumanggap ng Kristiyanismo ang pamangkin ni Rajah Tupas na nagngangalang Isabel, na sinundan ng pagbibinyag sa pito o walong batang malapit ng mamatay, at ilan sa nagpalit ng paniniwala noong 1566 kasama rito ang isang Muslim mula sa Borneo na si Camotuan, kasama ang kaniyang anak, manugang, at apo. May ilan pang taga-Cebu ang nagpabinyag, hanggang sa magpabinyag din si Rajah Tupas at ang kanyang anak na si Pisuncan at ang iba pang mga pinuno, noong Marso 1568. Sa pagtanggap ng kanilang mga pinuno sa bagong relihiyon ay marami na ring mga katutubo ang sumunod at nagpabinyag sa Kristiyanismo.

Ang Pagpapatuloy ng Misyon

Bukod sa Cebu, naging aktibo ang mga prayle sa pagmimisyon sa Maynila, partikular sa Tondo at Pasig, gayundin sa gitnang Luzon, Timog Luzon, Ilocos, at sa iba pang bahagi ng Visayas. Bukod sa mga Augustinian, nadagdagan pa ang mga misyonerong prayleng itinalaga sa Pilipinas.

Dumating ang mga Franciscan noong 1577; sinundan ng mga Jesuit noong 1581; sinundan ng mga Dominican noong 1587; at ng mga Recollect noong 1606. Dahil sa pagdami ng mga prayleng misyonero sa Pilipinas, naging mas aktibo ang pagpapalaganap ng Kristiyanismo kung kaya't kinakailangan magtatag ng mga Diocese, na binubuo ng mga pinagsama samang parokya. Nagsimula ang pagtatag ng mga diocese sa pagdating ng unang Obispo ng Maynila, Domingo de Salazar. Sinundan ito ng pagtatatag ng iba pang mga diocese sa Cebu, Nueva Caceres sa (Kabikolan), Nueva Segovia ((Hilagang Luzon), at Panay.

Mga Pagbabago at Pagpapatuloy sa Paniniwalang Panrelihiyon

Malaki ang nagbago sa paniniwalang panrelihiyon ng mga katutubong tumanggap ng Kristiyanismo. Una, kung dati ay marami silang mga espiritung sinasamba, sa kristiyanismo ay isa na lamang ang diyos na dapat sambahin. Pangalawa, kung dati ay nasa kababaihan (sa katauhan ng mga babaylan) ang pamumuno sa larangang espirituwal, sa kristiyanismo ay nasa kapangyarihan na ng mga kalalakihan ang pagiging pari at walang karapatang humawak ng kapangyarihang panrelihiyon ang kababaihan. Pangatlo, kung dati ay walang tiyak na lugar na sambahan ng mga espiritu (mga bagay sa kalikasan ang lugar na sambahan sa animism o katutubong relihiyon), sa kristiyanismo ay mahalaga ang pagpapatayo ng simbahan bilang banal na espasyo ng pagsamba ng mga mananampalataya.

Ang Halaga ng Tributo

Upang makalikom ng pondo mula sa kolonya at matustusan ang pangangailangan nito, ang paniningil ng tribute o buwis ay isa sa mga pangunahing patakarang ipinatupad ng mga Espanyol. Ang pagbabayad ng buwis ay simbolo ng pagkilala sa kapangyarihan ng hari ng Espanya. Sinimulan ang pagkolekta ng tribute noong 1571 na nagkakahalaga ng 8 reales, naging 10 reales noong 1589, hanggang sa naging 12 reales noong 1851.

Ang Cedula Personal

Pagdating ng 1884, ipinatupad ng mga Espanyol ang cedula personal. Ito ay kapisasong papel na tinatanggap mula sa pamahalaan bilang katibayan ng pagbabayad ng buwis. Kung ang tributo ay pahirap sa buhay ng mga katutubo, doble ang pahirap na dulot ng cedula personal sapagkat kailangan lagi itong dala ng katutubo saan man siya magpunta. Nagpapatunay ito ng kaniyang pagkakakilanlan at ng kaniyang lugar ng panirahan. Kung wala siya nito, maari siyang pagbintangan bilang tulisan. Sinumang mahuli na walang dalang cedula personal ay pagmumultahin at

kung walang pangmulta ay ikukulong. Maraming katutubo ang ikinulong noong panahon ng kolonyalismong Espanyol dahil lamang sa walang dalang cedula personal.

Iba Pang Buwis na Ipinataw

Bukod sa tribute, marami pang ibang buwis ang ipinataw sa mga katutubo. Ang donativo de Zamboanga, falla, at vinta ay mga buwis na kailangang bayaran upang suportahan ang hukbong military sa pagsugpo sa pananalakay ng ilang Muslim sa mga pagkakataong nambibihag sila ng mga katutubo upang ibenta bilang alipin.

Encomienda

Unang patakarang ipinatupad ng mga Espanyol sa kolonya ang Sistemang Encomienda. Ang encomienda ay teritoryong ipinagkatiwala sa mga conquistador. Batay ito sa kahilingan ni Miguel Lopez de Legazpi na siyang naging kauna-unahang Gobernador-Heneral sa Pilipinas. Ang paggawad ng encomienda ay nagsilbing pabuya o gantimpala sa mga Espanyol na nakatulong sa pagpapalaganap ng kolonyalismo.

Encomienda bilang Pabuya sa Conquistador

Sa ilalim ng Sistemang Encomienda, ibinibigay lamang sa taong ginawaran ng encomienda (na tinatawag na encomendero) ang karapatang maningil ng buwis sa mga mamamayang sakop ng encomienda. Maaari niya itong gawin sa loob ng tatlong henerasyon at pagkatapos ay kailangan na niyang ibalik sa pamahalaan ang encomienda. Itinuturing ang encomienda bilang administratibong yunit para sa koleksyon ng buwis. Tungkulin ng encomendero na maningil ng buwis sa kaniyang nasasakupan. Ang tagasingil ng buwis ay ang Cabeza de Barangay, na kadalasan ay dating datu na sa ilalim ng pamamahalang Espanyol ay nagsilbi na lamang tagakolekta ng buwis. Ibinibigay ng cabeza de barangay ang kanyang nakolektang buwis sa encomendero. Ang buwis na sinisingil mula sa mga kalalakihang 19 hanggang 60 taong gulang ay nagkakahalaga ng 8 reales sa loob ng isang taon. Maaari din namang sa anyo ng ani o sapilitang paggawa ang buwis na kailangang ibigay sa encomendero. Bilang kapalit, tungkulin ng encomenderong protektahan ang mga sakop ng kaniyang encomienda laban sa mga nagtatangkang guluhin ang kaayusan nito. Tungkulin din ng encomendero na suportahan ang pagmimisyon ng mga prayle sa kanyang encomienda at masigurong maging kristiyano ang lahat ng mga tao sa kaniyang nasasakupan.

Sapilitang Paggawa

Isa sa mga pamamaraan upang maipatupad ang pananakop ng mga Espanyol ay ang sapilitang paggawa. Ito ay sinimulang ipatupad noong 1580 sa lahat ng kalalakihan na may gulang na 16 hanggang 60.

Kailangan nilang magtrabaho sa loob ng 40 araw sa loob ng isang taon. Ang kadalasang ginagawa nila ay kalsada, tulay, simbahan, bahay na bato, munisipyo, at galyon. Hango ang sapilitang paggawa sa polo y servicio na nangangahulugan “gawaing pampamayanan.”

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Sagutin ang mga tanong sa sagutang papel.

1. Ano-anong pamamaraan ang ginawa ng mga Espanyol upang mapasailalim ang mga katutubong Filipino sa kapangyarihan ng mga Espanyol?
2. Paano nabago ang pananampalataya ng mga Filipino sa pagdating ng mga Espanyol?
3. Paano naisakatuparan ng mga Espanyol ang pagsasailalim ng Pilipinas sa kolonyalismo sa paraan ng Kristiyanisasyon?
4. Bakit nagkaroon ng ibayong kapangyarihan ang mga prayle sa panahon ng kolonyalismo?
5. Bakit ipinatupad ng mga Espanyol ang Reduccion?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Tukuyin ang konseptong isinasaad sa bawat bilang. Isulat ang tamang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Teritoryong ipinagkatiwala sa mga conquistador o mga Espanyol na katulong sa paglaganap ng kolonyalismo. _____
2. Pagmimisyon ng mga prayle upang mahikayat ang mga katutubo na tanggapin ang relihiyong kristiyanismo. _____
3. Pondong nanggagaling sa Mexico bilang pampuno sa mga gastusin ng Espanya sa Pilipinas. _____
4. Paraan ng pagbabayad ng buwis na ipinalit sa tribute noong 1884. _____
5. Mga sundalong Espanyol na nakatulong sa pagpapalaganap ng kolonyalismo. _____.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Kompletuhin ang pangungusap sa pamamagitan ng pagtukoy sa tamang salita. Isulat ang tamang sagot sa sagutang papel.

1. Ang tawag sa bayang itinatag ng mga Espanyol batay sa patakarang reduccion ay _____.
2. Ang mga nayon o baryo na nakapaligid sa cabecera ay tinawag na _____.
3. Sa pagdating ng mga Espanyol, naabutan nilang karamihan sa mga katutubo ay nakatira malapit sa ilog at _____ ang pagkakaayos ng kanilang Komunidad.
4. May pagtatangkang maprotektahan ang kapakanan ng mga polista batay sa _____.
5. Ang nagsilbing tagasingil ng buwis ng encomendero ay _____.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Isulat sa sagutang papel ang salitang Tama kung **Tama** ang isinasaad ng pangungusap. Kung mali, isulat ang Mali at palitan ang salitang may salungguhit upang maitama ang pangungusap.

1. Nagsimulang dumanas ng krisis o pagbabagong-anyo ang mga Filipino noong 1521 sa pagsisimula ng kolonyalismong Espanyol.
2. Pinangunahan ng mga Dominican ang pagmimisyon sa Pilipinas.
3. Developmental ang patakarang ipinatupad ng mga Espanyol sa Pilipinas sa larangan ng ekonomiya na nakabatay sa pagkuha ng lakas-paggawa at likas na yaman ng bansa.
4. Bandala ang patakaran ng sapilitang pagbili ng pamahalaang Espanyol ng ani ng mga magsasaka sa mababang halaga.
5. Flalua ang buwis na kailangang bayaran ng mga polista upang maiwasan ang sapilitang paggawa.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Buuin ang Puzzle isulat ang mga salitang tinutukoy sa loob ng kahon.

1. Pagdiriwang kung saan makakakita ka ng banderitas sa kalye.

--	--	--	--	--	--	--

2. Seremonya sa simbahan kung saan binubuhusan ng tubig ang ulo ng sanggol at may ninong at ninang.

--	--	--	--	--	--

3. Naglalaan ng oras ang mga tao kapag sumasapit ang ikaanim ng hapon.

--	--	--	--	--	--	--

4.

Inilalabas sa simbahan ang iba't ibang patron kapag may pagdiriwang.

--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. Paghalik sa kamay ng nakatatanda.

--	--	--	--	--	--	--	--	--

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Isulat ang **Wasto** sa sagutang papel kung tama ang inilalahad at **Hindi Wasto** kung mali ang binanggit.

_____ 1. Naging mabait at makatao ang turing ng mga encomendero sa mga Pilipino.

_____ 2. Ang tributo ay maaaring bayaran ng salapi, ginto, tela, manok, bulak, palay, at iba pang produkto.

_____ 3. Ang bandala ay sapilitang pagbili ng mga produkto.

_____ 4. Pagbibinyag ang isang naging paraan upang tanggapin ang kristiyanismo ng mga Pilipino.

_____ 5. Isinagawa ang sapilitang paglilipat ng mga Pilipino mula sa malalayong pamayanan upang pagsamasamahin sa pueblo.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Ngayong alam mo na ang mga paraang ginamit ng mga Espanyol sa pananakop sa ating bansa. Ilahad ang iyong saloobin ukol dito sa pamamagitan ng paggawa ng sanaysay.

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 8

Isulat ang inilalarawan ng bawat pangungusap sa iyong sagutang papel.

- _____ 1. Dating datu o pinuno ng barangay.
- _____ 2. Sinisingil bilang buwis.
- _____ 3. Kawal ng hari ng Espanya
- _____ 4. Pangkat ng misyonero napadpad sa
Cainta
- _____ 5. Tawag sa mga kalalakihan ng sapilitang
paggawa

- Pinaigting ng kolonyalismo ang pagpapalaganap ng relihiyong Kristiyanismo sa bansa.
- Tinawag na Kristiyanisasyon ang pagmimisyon ng mga prayle. Hinikayat ng mga prayle ang mga katutubo na tanggapin ang relihiyong Kristiyanismo.
- Ang Cedula personal ay kapisasong papel na tinatanggap mula sa pamahalaan bilang katibayan ng pagbabayad ng buwis.
- Ang encomienda ay teritoryong ipinagkatiwala sa mga conquistador.
- Sa ilalim ng Sistemang Encomienda, ibinibigay lamang sa taong ginawaran ng encomienda (na tinatawag na encomendero) ang karapatang maningil ng buwis sa mga mamamayang sakop ng encomienda. Maaari niya itong gawin sa loob ng tatlong henerasyon at pagkatapos ay kailangan na niyang ibalik sa pamahalaan ang encomienda.

Epekto ng Patakarang Kolonyal

Aralin

I

Ang araling ito ay ginawa upang gabayan ka na matutunan ang mga kasanayang inaasahang mahubog sa iyo pagkatapos mong pagdaanan ang ibat ibang mga gawaing nakapaloob sa aralin na ito.

Sa katatapos na aralin ay nasuri mo at naunawaan ang mga paraan ng pagsasailalim ng katutubong populasyon sa kapangyarihan ng Espanya.

Kaya, samahan mo ako na tuklasin ang iba pang mahahalagang pangyayari sa bansa sa panahon ng mga Espanyol.

Ang araling ito ay naglalaman ng mga epekto ng mga patakarang kolonyal na ipinatupad ng Espanya sa bansa. Matapos mong pag-aralan basahin at sagutan ang mga gawain sa aralin na ito, inaasahan na masusuri mo ang epekto ng patakarang kolonyal na ipinatupad ng Espanya sa bansa tulad ng pagbubuwis, sistemang bandala, kalakalang galyon, monopolyo sa tabako, sapilitang paggawa at iba pa.

Handa ka na ba upang mas maging malalim ang iyong kaalaman sa paksang nabanggit. Halina't simulan na natin ang iyong pagkatuto sa pamamagitan ng pagsasagawa ng unang gawain.

D

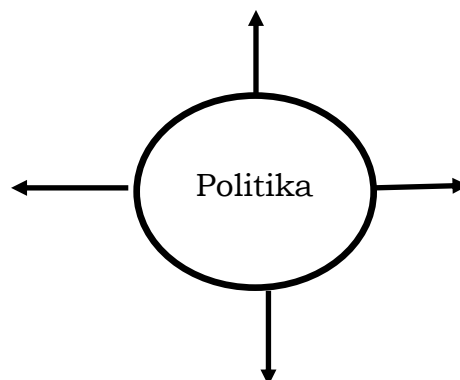
Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Hanapin ang mga salitang may kaugnayan sa aralin. Ito ay maaaring pahalang, pahilis, patayo o pabaligtad. Pagkatapos makita ang mga salita ay sagutin ang mga sumusunod na tanong.

P	A	S	R	T	Y	U	O	P	O	T	Y	A	D	C
A	Z	S	A	G	H	J	O	Y	P	P	B	M	N	B
G	A	D	I	N	M	L	L	E	A	H	C	R	I	T
G	C	R	Y	O	L	O	W	E	B	U	W	I	S	T
A	F	T	T	P	P	E	A	A	T	X	O	A	D	R
W	Y	U	Y	O	I	R	N	R	N	O	Y	L	A	G
A	T	O	N	N	K	D	R	R	R	B	P	G	R	T
T	R	O	O	M	A	R	C	T	F	R	D	V	T	Y
Y	M	P	P	L	R	E	D	U	C	C	I	O	N	S
U	T	S	A	P	I	L	I	T	A	N	Y	U	P	I

1. Ano-anong mga salita ang nakita o naisulat mo mula sa gawain?
2. Mula sa mga salita alin sa mga ito ang may kaugnayan sa mga larawan na nasa pahina 21? Bakit?
3. Ano kaya ang kinalaman nito sa ating paksang tatalakayin?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Ibigay ang ang mga salitang kaugnay ng salita nasa loob ng kahon at sagutin ang tanong sa ibaba. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1. Sa kasalukuyan, ano ang kalagayan ng politika sa bansa?
2. Paano nakaaapekto ito sa pag-unlad ng ekonomiya?
3. Naiisip mo ba, kung anong uri ng politika mayroon ang bansa noong panahon ng mga Espanyol?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Punan ang tsart sa ibaba ng mga impormasyong kinakailangan. Base sa paksa, ano ang iyong alam at ano ang iyong gustong malaman. Isulat sa sagutang papel ang iyong sagot. Pagkatapos mong gawin ito ituloy mo ang pagbasa sa paksa at pagkatpos muling balikan ang gawain at sagutan ang bahaging natutunan.

Paksa	Alam	Gustong pang Malaman	Natutunan
Epekto ng Patakarang kolonyal na ipinatupad ng Espanya sa bansa gaya ng:			
Pagbubuwis			
Sistemang Bandala			
Kalakalang Galyon			
Monopolyo sa Tabako			
Sapilitang Paggawa			
Patakarang Pampolitika			

Ngayong nalaman mo na ang mga paunang impromasyon tungkol sa aralin, iyo namang lilinangin at pagyayamanin ang mga naunang kaalaman sa pamamagitan ng pagbasa at pag-aaral ng mga teksto at pagsasagawa ng mga gawaing nakapaloob dito.

ANG POLO Y SERVICIOS O SAPILITANG PAGGAWA

Ang polo ay sapilitang pagtatrabaho nang 40 araw ng lahat ng mga lalaking Pilipino na may gulang na 16 hanggang 60. Kailangan nilang maghandog ng kanilang serbisyo sa pamahalaan. Gumagawa sila ng tulay, kalsada, simbahan at galyon. Batay sa Laws of Indies, may mga particular na kondisyon sa pagpapatupad ng sapilitang paggawa upang maiwasan ang pang-aabuso ng mga polista. Nakasaad sa batas na kailangang bayaran ang mga polista sa kanilang pagtatrabaho. Hindi rin sila dapat dalhin sa malalayong lugar upang doon magtatrabaho.

Bagamat may mga batas na dapat sundin sa pagpapatupad ng sapilitang paggawa, hindi naman ito naisakatuparan o nasunod. Sa kabila ng mabibigat na gawain ng mga polista, hindi sila nababayaran. Kadalasan sila pa ang nagdadala ng mga material sa mga imprastrukturang gagawin nila gaya ng adobe, itlog at pulot pukyutan sa paggawa ng simbahan. Dinadala rin sila sa malalayong lugar upang doon magtatrabaho kahit na nakasaad sa batas na hindi ito ang dapat maging patakaran.

SISTEMANG BANDALA

Sapilitang binili ng mga Espanyol ang mga ani ng mga katutubo sa murang halaga. Ito ay tinawag na bandala. May nakatakdang bilang o dami ng produktong ipagbibili sa pamahalaan ang bawat lalawigan. Ang ating mga ninuno ay kadalasang binigyan lamang ng kasulatan ng pangako para sa mga aning ipinagbili nila, ngunit hindi naman sila nabayaran. Hindi natupad ang maraming mga pangako kaya maraming mga Pilipino ang naghirap. Tinatawag din itong *compras reales*.

KALAKALANG GALYON

Nagkaroon ng kalakalan sa pagitan ng Pilipinas at Mexico. Ito ay tumagal mula 1565 hanggang 1815. Ito ay tinatawag na kalakalang galyon o kalaklang Maynila-Acapulco (Mexico).

Ang kalakalang ito ang naging pangunahing pinagmulan ng malaking kita ng kolonyalistang Espanyol sa bansa. Umabot sa 110 galeon ang naglayag sa loob ng 250 taon (1565-1815). Hanggang 1593, mahigit tatlong barko ang naglalayag mula at patungo sa mga pantalan ng Maynila at ng Acapulco. Ang kalakalang ito ay naging kapaki-pakinabang at naging dahilan upang magpetisyon kay Haring Felipe II ang mga mangangalakal sa Sevilla sa Espanya na protektahan ang monopolyo ng “Casa de Contratacion” na nakabase sa Sevilla. Dahil dito nagpalabas ng kautusan noong 1593 na nagtatalaga nang dalawang galeon lamang ang maaaring maglayag kada taon mula sa dalawang pantalan. Ang isa ay naglalayag mula Acapulco papuntang Maynila na may 500,000 pisong halaga ng mga kalakal, at ang ikalawa naman ay naglalayag mula Maynila papuntang Acapulco na may kargadang produktong nagkakahalaga ng 250,000 piso. Sa ganitong limitasyon, kinailangan ang paggawa ng pinakamalalaking galeon na gawa sa pinakamatitibay na kahoy sa Pilipinas at makapagsasakay ng mabigat na

kargamento at mga pasahero.

Naging sanhi din ito ng talamak na korupsiyon sa gobyerno. Napabayaan din lalo ang mga probinsiya dahil ninais ng mga opisyal na lumahok sa kalakalan. Ang Kalakalang Galeon ay nagtapos noong 1815, ilang taon bago lumaya ang bansang Mexico mula sa pananakop ng Espanya noong 1821. Ilan sa mga epekto ng kalakalang galyon ay; nagkaroon ng kontrol ang mga Tsino sa kalakalan; nagkaroon ng palitan ng kaalaman sa pilosopiya, teknolohiya at maging sa agham ay nagkaroon ng palitan ng mga kultura at pagpapaunlad ng mga ito. Sa pag-alis at pagdating ng galyon, Malaki at mahalaga ang tulong na nagawa nito sa kabuhayan ng mga tao. Lumago din ang ekonomiya ng bansa.

MONOPOLYO SA TABAKO

Ang programang ito ay nangangahulugan na ang pagtatanim, pag-aani at pangangalakal ng tabako ay nasa mahigpit na pangangalaga at kontrol ng pamahalaan – isang pamaraan upang matiyak at mapanatiling malaki ang kinikita ng Espanya dito. Kaugnay nito ay hindi nalinang ang kalayaan sa pagtatanim ng iba pang produktong agrikultural lalo na sa mga lugar kung saan ito lamang ang ipinapatanim.

Nakilala ang Pilipinas na pangunahing tagagawa ng tabako sa alin mang bansa sa Silangan. May multa ang mga magsasakang hindi makatupad sa itinakdang aanihin. Sa Maynila, dinadala ang mga dahon ng tabako. Umabot sa hari ang katiwaliang bunga ng monopolyo kaya ipinatigil ito at tuluyang nahinto sa panahon ni Gobernador Primo de Rivera taong 1882.

Epekto ng Monopolyo ng Tabako ni Gobernador-Heneral Jose Basco

POSITIBONG EPEKTO

1. Tumaas ang ating ekonomiya
2. Maraming bansa ang nakipag kalakal sa atin para sa tabako
3. Nakilala tayo bilang "Land of Tobacco" dahil sa pag import natin ng mataas na uri ng tabako.

NEGATIBONG EPEKTO

1. Nagkaroon ng matinding taggutom dahil ang mga magsasaka ay tanging tinatanim lamang ay ang tabako.
2. Maraming namatay dahil sa taggutom dahil sa Monopolyo sa Tabako.
3. Maraming mga magsasaka ang nag alsa dahil sa paraan ni Gobernador-Heneral Jose Basco.

BUWIS O TRIBUTO

Tumutol ang maraming Pilipino sa pagbabayad ng tributo dahil na rin sa pang-aabuso ng mga encomendero na lumilikom nito. Bukod sa tributo, marami pang ibang buwis ang ipinataw sa mga katutubo . Ang donativo de zambuanga, falua at vinta ay mga buwis na kailangang

bayaran upang suportahan ang hukbong militar sa pagsugpo ng pananalakay ng ilang mga Muslim sa pagkakataong nambibihag sila ng mga katutubo upang ibenta bilang alipin.

Naging dahilan din ito upang magkamkam ng pera ang mga tiwaling Espanyol na walang hangad kundi ang magpayaman bago bumalik sa Espanya. Sa bandang, huli, napagtanto ng mga katutubo na sa halip na mapakinabangan nila ang tributo para matugunan ang mga batayang pangangailangan, lalo pa itong nagsadlak sa kanila sa kahirapan.

ROYAL COMPANY

Real Compania de Filipinas - "Royal Company of the Philippines" - Itinatag noong Marso 10, 1785 - Layunin nitong maitaguyod ang kalakalan sa pagitan ng Espanya at Pilipinas at mapaunlad ang industriya at agrikultura ng bansa. - Walang buwis na ipinataw sa mga produkto mula Europa at Amerika. - Nalugi dahil sa mahinang pangangasiwa ng mga pinuno. Nabuwag noong Setyembre 6, 1984, ang pagkabuwag nito ay nagbukas sa malayang kalakalan.

REDUCCION

Sa pagdating ng mga Espanyol sa Pilipinas, napansin nila agad na karamihan sa mga katutubo ay nakatira malapit sa ilog, sapa o dagat. Sa mga nsabing lugar, magkakahanay o linear ang pagkakaayos ng pamayanan sapagkat sinusunod lamang ng mga kabhayan ang direksyon sa dalampasigan.

Ang sinauang kaayusan ng pamayanan ng mga katutubo ay hindi pabor sa mga Espanyol. Una, ang ganitong kaayusan para sa kanila ay hindi nagpapakita ng sibilisasyon sapagkat ang mga sibilisadong tao para sa kanila at nakatira sa pamayanang may pagkakaayos kung saan may sentro.

Kung gayon malinaw na ipinatupad ang patakarang reduccion upang mas maging madali ang mga sumusunod; pagpapatupad ng mga batas sa mga katutubo, pagpapalaganap ng Kristiyanismo, pangongolekta ng buwis, pagbabantay sa kanila at paghuli sa mga lumalabag sa batas. Gayunpaman, nagdulot ito ng mga negatibong epekto sa mga katutubo sapagkat nalayo sila sa kanilang pinagkukunan na kabuhayan at nawalay sa mga kamag-anakan. Napilitan din silang magbayad ng buwis at sumunod sa patakarang Espanyol dahil ang paninirahan sa pueblo ay may kaakibat ng pagtanggap sa pamamahala ng mga Espanyol sa Pilipinas.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Isulat sa tamang Hanay ang mga salita o parilala na nasa loob ng kahon. Isulat ang inyong sagot sa sagutang papel.

<p>Sapilitang paggawa</p> <p>Sapilitang pagpapatira sa mga katutubo malayo mula sa kanilang orihinal na tirahan</p> <p>Pagbabayad ng buwis o tributo ng mga katutubo</p> <p>Sapilitang pagbili ng mga Espanyol ng mga ani ng mga katutubo sa murang halaga</p> <p>Pagkakatatag ng royal audiencia o Kataas-taasang Hukuman</p> <p>Pamumuno ng mga gobernador heneral</p> <p>Donativo de zamboanga, falua at vinta</p> <p>Cedula personal</p> <p>Monopolyo sa tabako</p>

Patakarang Pang-Ekonomiya	Patakarang Pampolitika

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Sagutin ang mga sumusunod na tanong. Isulat ang makabuluhang sagot sa sagutang papel.

1. Ano-ano ang mga patakarang pang-ekonomiya ang ipinatupad ng mga Espanyol sa bansa?
2. Mula sa sagot sa unang bilang, ilarawan ang mga patakarang pang-ekonomiya sa iyong sariling pagka-unawa.
3. May epekto ba ang mga patakarang pang-ekonomiya na ipinatupad sa ating bansa? Bakit?
4. Sa panahon ngayon, nararanasan pa ba ito ng ating bansa? Bakit?
5. Kung ikaw ay isa mga katutubo noon at nakita mo na ganito ang mga gawain na ipinatupad sa bansa, paano mo maimumulat ang lahat ng mga Pilipino sa maling ginagawa ng mga Espanyol?
6. Kung bibigyan ka ng isang kapangyarihan na magpatupad ng isang patakarang pang-ekonomiya, ano ito at bakit?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Piliin at isulat sa sagutang papel ang titik ng tamang sagot.

1. Reduccion
 - A. pagbabayad ng buwis
 - B. pagbibigay ng puhunan
 - C. pagtitipon sa iisang lugar
 - D. pagbili ng lupa
2. Tributo
 - A. pagbabayad ng buwis
 - B. pagbibigay ng puhunan
 - C. pamamahala sa lugar
 - D. pagtitipon sa iisang lugar
3. Polo
 - A. pagdiriwang
 - B. pagbabayad ng buwis
 - C. produktong ipinagbibili
 - D. walang bayad na paggawa
4. bandala
 - A. pagdiriwang
 - B. pagbubuwis
 - C. pagbili ng produkto sa murang halaga
 - D. pagtatrabaho ng walang bayad
5. galyon
 - A. sasakyang pandagat na may dalang mga produkto
 - B. pagbili ng produkto sa murang halaga
 - C. paglipat ng tirahan sa iisang lugar
 - D. pagbubuwis ng higit pa sa inaasahan

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Panuto: Isulat sa sagutang papel ang hinihinigi sa bawat bilang, piliin ito sa loob ng kahon.

monopolyo	buwis	tabako	1571	8 reales
12 reales	kasama	Haciendero	1785	
mga katutubo sa Ilocos at Cagayan				

1. mga magsasakang nangungupahan sa kanilang lupang sakahan
2. naghimagsik laban sa mapang-aping sistema ng pagbubuwis ng mga Espanyol
3. sitwasyon kung saan kontrolado o hawak lamang ng isang kompanya o may kapangyarihan ang industriya o pagtutustos ng isang bagay o produkto
4. Taon na ipinatupad ang mapang-aping batas ng pagbubuwis (o tributo) ng mananakop na Espanyol
5. takdang halagang ibinabayad ng mga mamamayan o korporasyon sa pamahalaan upang magamit sa maayos na pagpapatakbo ng bansa
6. halaga ng tributo o buwis noong una itong ipinatupad noong 1571
7. halaga ng tributo o buwis noong 1851 mula sa dating 8 reales
8. halamang may malalaking dahong pinatuyo at ginagamit sa paggawa ng sigarilyo
9. may ari ng lupa sa sistemang kasama; kadalasan sila ay mga Espanyol
10. Taon na naitatag ang Royal Company of the Philippines

Gawain sa Pagkatuto Bilang 8: Basahin ang maikling talata sa ibaba at sagutin ang mga sumusunod na tanong. Isulat ang sagot sa kwaderno.

PAMAHALAANG KOLONYAL NG ESPANYOL

Ang pagkabigo ng mga Katutubong Pilipino na ipagtanggol ang kani-kanilang pamayanan laban sa mga Espanyol ang nagpahiwatig sa tagumpay ng mga mananakop sa pangunguna ni Miguel Lopez de Legaspi na gawing kolonya ng Espanya ang Kapuluan ng Pilipinas.

Upang mapangasiwaan ang kolonya, itinatag ng mga Espanyol ang isang sentralisadong pamahalaan sa Pilipinas. Sa pagkakataong ito , kinilala bilang pinkamataas na pinuno ang hari ng Espanya.

Bilang kabisera ng Pilipinas noong panahon ng mga Espanyol, matatagpuan sa Maynila ang pamahalaang Sentral ng bansa sa pangununa ng isang gobernador-heneral. May dalawang sangay ng Pamahalaan ang Pilipinas noong panahong ito; ang ehekutibo at hudisyal. Ang gobernador –heneral ang may hawak ng ehekutibo sapagkat siya ang nagpapatupad sa mga bansa mula sa Espanya. Ang Royal Audiencia naman ang may kapangyarihang hudisyal bilang

pinakamataas na hukuman sa kolonya.

MGA EPEKTO NG PAGBABAGONG POLITIKAL SA PILIPINAS

Nagdulot ng malaking pagbabago sa larangan ng politika ang pagiging kolonya ng Pilipinas sa Espanya. Sa pagkakatatag ng pamahalaang sentral, napasailalim ang malalaking bahagi ng kapuluan sa pamumuno ng mga Espanyol, dahil dito tuluyang napag-isa ang dating watak watak na pamahalaan ng mga datu sa kani-kanilang barangay.

Bago dumating ang mga Espanyol, ang ganap na kapangyarihang mamuno sa isang pamayanan ay hawak ng datu. Siya ang punong tagagawa ng batas, tagapagpaganap at tagapaghukom. Sa panahong kolonyal, inalis sa kanya ang mga kapangyarihang ito. Napasailalim ang datu sa kapangyarihan ng mga dayuhang Espanyol. Pinanatili man nila ang kanyang posisyon bilang pinuno ng barangagay, naglaho naman ang kanyang ganap na pamamahala dahil naging pangunahing tungkulin niya ang maningil ng buwis at magpanatili ng kaayusan sa kanyang nasasakupang barangay bilang bahagi ng kolonya ng Espanya.

Sa kabilang dako, pinanatili ng hari ng Espanya ang kalagayan sa lipunan ng datu at kaniyang pamilya. Nagpatuloy ang nakasanayan nilang paglilingkod ng kanilang mga tauhan at kinilala sila bilang principalia.

Nakaapekto rin ang pagbabago ng kalagayang political ng bansa sa mga Filipino sa panahon ng Kolonyal. Naging mahirap ang pagsunod sa batas at patakarang ipinapatupad ng mga dayuhan. Naging mapang-abuso ang mga opisyal at hindi naging pantay ang pagtrato sa mga katutubo. Hindi rin pinagkatiwalaan ang mga Filipino sa mataas na posisyon sa pamahalaan sa takot na magdulot lamang ito ng problema sa pamahalaang Espanyol; ang mga Filipino ay naging tagasunod na lamang sa sariling lupain na pinamumunuan ng mga bangyaga.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 9: Sagutin ang mga tanong sa ibaba. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Bakit tinawag na pamahalaang kolonya ang itinatag ng Espanya sa Pilipinas noon?
2. Bakit sinasabing sentralisado ang pamahalaang ito?
3. Paano pinamahalaan ng mga Espnyol ang mga Filipino sa panahon ng Kolonyalismo?
4. Ano ang epekto ng bagong pamahalaan sa pamumuno ng mga katutubong datu sa sinaunang barangay?
5. Nakatulong ba sa mga Pilipino ang pagkakaroon ng bagong uri ng pamahalaan? Bakit?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 10: Piliin sa kolum B ang tamang katawagan na binibigyang-kahulugan sa bawat pangungusap sa Kolum A. Isulat ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel.

Kolum A	Kolum B
1. uri ng pamahalaan ng itinatag ng Pilipinas	a. barangay
2. kapangyarihan ng gobernador heneral	b. cumplase
3. pamahalaang lokal para sa lalawigang hindi pa napayapa	c. indulto de comercio
4. lisenyang prebelihiyo ng alcalde mayor na makalahok sa komersyo at kalakalan	d. corregimiento
5. pinakamaliit na yunit political ng kolonya	e. pamahalaang sentral
6. titulo ng gobernador-heneral bilang opisyal na kataastaasang hukuman	f. pueblo
7. pinuno ng alcadia	g. hari ng Espanya
8. pinuno ng pueblo	h. council of the Indies
9. pinakamataas na pinuno ng kolonya	i. pangulo ng audiencia
10. Pangkat ng mga pinuno sa Mexico	j. gobernadorcillo
	k. alcalde mayor

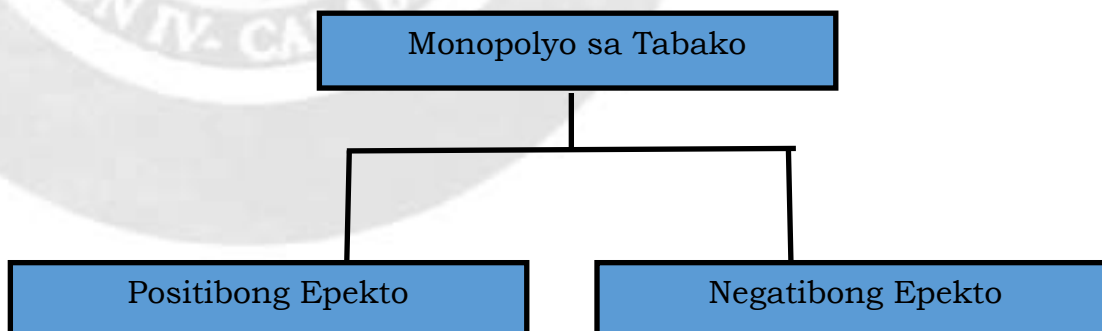
Gawain sa Pagkatuto Bilang 11: Magsaliksik ng dalawa hanggang tatlong datos tungkol sa pamahalaang kolonyal ng mga Filipino. Ihalintulad ang mga paglalarawang ito sa kasalukuyang sistema ng pamahalaan ng bansa. Suriin din ang naging epekto nito sa mga sinaunang Pilipino.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 12: Kumpletuhin ang hinihinging impormasyon sa ibaba. Isulat ang sagot sa isang buong papel.

Patakarang Pang – eknomiya/ Pamamaraan	Epekto	Reaksyon ng mga Filipino

Gawain sa Pagkatuto Bilang 13: Punan ang graphic organizer ng angkop na impormasyon at pagkatapos sagutin ang mga tanong sa ibaba.

Mga Tanong;

1. Bakit nagkaroon ng negatibong reaksiyon ang mga Pilipino sa pamamaraang ito ng Espanyol?
2. Paano kinaharap ng mga Pilipino ang ganitong uri ng pagsubok?
3. Nararanasan pa rin ba natin sa kasalukuyan ang ganitong uri pamamaraan ? Kung Oo magbigay ng halimbawa at kung hindi naman ipaliwanag kung bakit.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 14: Isa sa mga malaking usapin ng ating kasaysayan ay ang sapilitang pagtatarabaho. Iguhit mo ang naging epekto ng sapilitang pagtatrabaho at ipaliwang mo sa ilalim ng iyong naiguhit kong paano ito nalagpasan ng mga sinaunang Pilipino.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 15: Gumupit ng isang artikulo mula sa pahayagan na tumatalakay sa isang isyu tungkol sa mga manggagawa. Maari ring kumuha ng balita mula sa telebisyon o radio. Magpatulong sa kapatid o kasama sa bahay sa pagsagot sa mga sumusunod na tanong.

1. Ano ang isyu tungkol sa manggagawa na tinalakay sa balita?
2. Ano ang mga karapatan ng mga manggagawa na dapat ibigay sa kanila ayon sa balita?
3. Naibigay ba ito sa mga manggagawang tuon ng balita? Bakit o Bakit hindi?
4. Kung ikukumpara mo ang kalagayan ng manggagawa sa balita sa mga polista noong panahon ng Espanyol, ano ang nakikita mong pagkakapareho at pagkakaiba.
5. Sa iyong palagay, ano ang mga karapatang dapat tinatamasa ng mga manggagawa?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 16: Iguhit ang mahahalagang pangyayari sa kalakang galyon sa pagitan ng mga Pilipino at mga mga dayuhan. Isulat ang naging epekto nito sa mga Pilipino .

Gawain sa Pagkatuto Bilang 17: Gumawa ng isang Collage na nagpapakita ng naging epekto sa mga Pilipino ng mga patakarang ipinatupad sa panahon ng Kolonyal. Ipaliwanag din kung paano bumangon ang mga Pilipino sa mga pagbabagong ito?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 18: Malaki ang naging epekto ng mga pagbabago sa politikal na kalagayan ng mga Filipino noong panahon ng mga Espanyol. Makikita pa rin ang impluwensyang ito sa kasalukuyan. Gumawa ng diagram na nagpapakita ng kasalukuyang balangkas ng pamahalaan ng Pilipinas at lagyan ng sagisag ang mga nanatili at hindi nanatili sa pamahalaang kolonyal. Isulat din ang epekto nito sa kasalukuyang pamahalaan.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 19: Magsaliksik ng ilan pa sa mga naging paraan ng mga Espanyol sa pagpapatupad ng patakarang kolonyal. Gamitin ang template sa ibaba.

Iba pang pama- maraan	Epekto	Reaksyon ng Tao	Pagkakahawig sa panahon ngayon

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 20: Sagutin ang mga tanong sa ibaba. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Bilang mag-aaral, bakit mahalagang malaman ang epekto ng mga patakarang kolonyal na ipinatupad ng mga Espanyol sa bansa?
2. Ano kaya ang maganda at masamang naidulot ng mga patakarang ito?
3. Nangyayari pa kaya ang mga ito sa kasalukuyan? Paano?
4. Hahayaan mo kayang mangyari muli ito sa ating bansa? Ano ang gagawin mo upang hindi na mangyari ito?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 21: Umisip ng tag line tungkol sa pagbangon ng Pilipinas sa panahon ng kolonyal.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 22: Humahanap ng isang awitin na may kinalaman sa pag-asa. Luugnay ito sa naranasan ng mga sinaunang Pilipino sa kamay ng mga Espanyol at isulat kung paano ka makakatulong upang kailanman ay hindi na muling maranasan ang ganung sitwasyon.

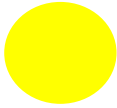

Gawain sa Pagkatuto Bilang 23: Muling balikan at sagutan ang NATUTUNAN sa AGN tsart upang mabuo ang nilalaman ng Gawain 1.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 24: Suriin ang natutunan at magsagawa ng pagninilay hinggil sa iyong pagkatuto mula sa araling tinalakay. Kopyahin sa iyong kwaderno ang talahanayan. Punan ng tsek (/) ang wastong hanay sa talahanayan at sagutin ang mga kasunod na tanong.

Mga Kakayahan	Hindi sapat ang kakayahan ko	Sapat ang kakayahan ko	Lubos ang kakayahan ko
Nasusuri ang epekto ng mga patakarang kolonyal na ipinatupad ng Espanya sa bansa			
Nasusuri ang mga pagbabagong pampolitika na ipinatupad ng kolonyal na pamahalaan			
Napaghahambing ang estratura ng pamahalaang kolonyal sa uri ng pamamahala ng mga sinaunang Filipino			
Nakapagbibigay ng sariling opinyon o pananaw tungkol sa naging epekto ng kolonyalismo sa lipunan ng sinaunang Filipino.			

1. Anong mga kasanayan at kaalaman ang madali mong natutunan sa Aralin?
2. Anong mga kaalaman at kasanayan mula sa aralin ang nahirapan kang matutunan?
3. Bakit nahirapan ka na matutunan ang mga naturang mga kaalaman at kasanayan?
4. Kung pag-aaralang muli ang nilalaman ng aralin at gagawin ang mga pagsasanay, paano mo higit na mapapabuti ang iyong pagkatuto?

Susi sa Pagwawasto

<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 1:</p> <p>1. Serye ng ekspedisyo 2. Ferdinand Magellan</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 2:</p> <p>1. kolonyalismo 2. bansa 3. pamamahala 4. layunin 5. mithin 6. pagpapalupad</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 3:</p> <p>A. -kolonisasyon - kristiyanismo</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 4:</p> <p>1. kolonya-tawag sa bansang nasakop ng ibang malaki at malakas na bansa. 2. Ferdinand Magellan 3. Naglayag 4. Ang mundo ay bilog. (Tanggapin ang iba pang sagot) 5. Hindi 6. Miguel Lopez de Legaspi 7. Nagtatag ng pamahalaan ng Espanya sa bansa 8. Las Islas Filipinas 9. Dahil pakikialaman nito ang pamamahala ng bansa 10. Hindi, dahil may masama silang hangarin (tanggapin ang iba pang kasagutan)</p>	<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 8:</p> <p>A, B, D, E, F</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 9</p> <p>1. ☒ 2. X 3. ☒ 4. X 5. ☒</p>
---	---

Week 1

<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 1</p> <p>Paggawa, buwis, galyon, monopoly, bandala, reduccion, sapilitan</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 6</p> <p>1. C 2. A 3. D 4. C 5. A</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 7</p> <p>1. kasama 2. katutubo ng Ilocos at Cagayan 3. monopolyo 4. kasama 5. buwis 6. 8 reales 7. 12 reales 8. tabako 9. Hachbadero 10. 1785</p>	<p>Weeks 4-8</p> <p>Weeks 2-3</p> <p>Gawain Sa Pagkatuto Bilang 1</p> <p>1. Fact 2. Fact 3. Fact 4. Bluff 5. Fact</p> <p>Gawain sa pagkatuto Bilang 3</p> <p>A. 1. Encomienda 2. Kristiyanisasyon 3. Real Situado 4. Cedula Personal 5. Encomendero</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 4:</p> <p>1. Pueblo 2. Visita 3. Linyat/Linear 4. Laws of Indies 5. Cabeza De Barangay</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 5:</p> <p>1. Mali- 1565 2. Mali-Augustinian 3. Mali-Ekstraktibo/Extract 4. Tama 5. Mali- Falia</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 6:</p> <p>1. Piyeseta 2. Binayag 3. Orasyon 4. Prusisyon 5. Pagmamano</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 7 :</p> <p>1. Hind wasto 2. Wasto 3. Wasto 4. H. Wasto 5. wasto D. 1. Cabeza de Barangay 2. Reales 3. Conquistadores 4. Jesuit 5. Polista</p>
---	---

PIVOT Assessment Card for Learners

Personal na Pagtatása sa Lebel ng Performans para sa Mag-aaral

Pumili ng isa sa mga simbolo sa ibaba na kakatawan sa iyong naging karanasan sa pagsasagawa ng mga gawain. Ilagay ito sa Hanay ng LP o Lebel ng Performans. Basahin ang deskripsiyon bilang gabay sa iyong pagpili.

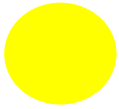

- ★ -Nagawa ko nang mahusay. Hindi ako nahirapan sa pagsagawa nito. Higit na nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.
- ✓ -Nagawa ko nang maayos. Nahirapan ako nang bahagya sa pagsasagawa nito. Nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.
- ? -Hindi ko nagawa o nahirapan ako nang labis sa pagsasagawa nito. Hindi ko naunawaan ang hinihingi sa gawain. Kailangan ko pa ng paglilinaw o dagdag kaalaman upang magawa ko ito nang maayos o mahusay.

Gawain sa Pagkatuto

Week 1	LP	Week 2	LP	Week 3	LP	Week 4	LP
Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8	
Week 5	LP	Week 6	LP	Week 7	LP	Week 8	LP
Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8	

Paalala: Magkaparehong sagot ang ilalagay sa LP o Lebel ng Performans sa mga gawaing nakatakda ng higit sa isang linggo o week. Halimbawa: Ang aralin ay para sa Weeks 1-2, lalagyan ang hanay ng Week 1 at Week 2 ng magkaparehong ★, ✓, ?.

Sanggunian

Araling Panlipunan 5, Pilipinas Bilang Isang Bansa (Batayang Aklat)
Department of Education pp. 120-131; 153-173

Kayamanan 5, pp. 127-131; 149-162, Department of Education

K to 12 Gabay Pangkurikulum sa Araling Panlipunan 5 pah. 108,
Department of Education

MELC AP5 Q2 pah 34, Department of Education

PIVOT BOW R4QUBE pah. 174 Department of Education ,
CALABARZON Region

Kagamitang Pang Mag-aaral AP5 pah. 104-115, Department of
Education

Patnubay ng Guro sa AP5 pah.21, Department of Education,
CALABARZON Region

Pamana 5 pah. 66-70, Department of Education

EASE Module 5, Department of Education

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education Region 4A CALABARZON

Office Address: Gate 2, Karangalan Village, Cainta Rizal

Landline: 02-8682-5773 locals 420/421

Email Address: lrmd.calabarzon@deped.gov.ph

